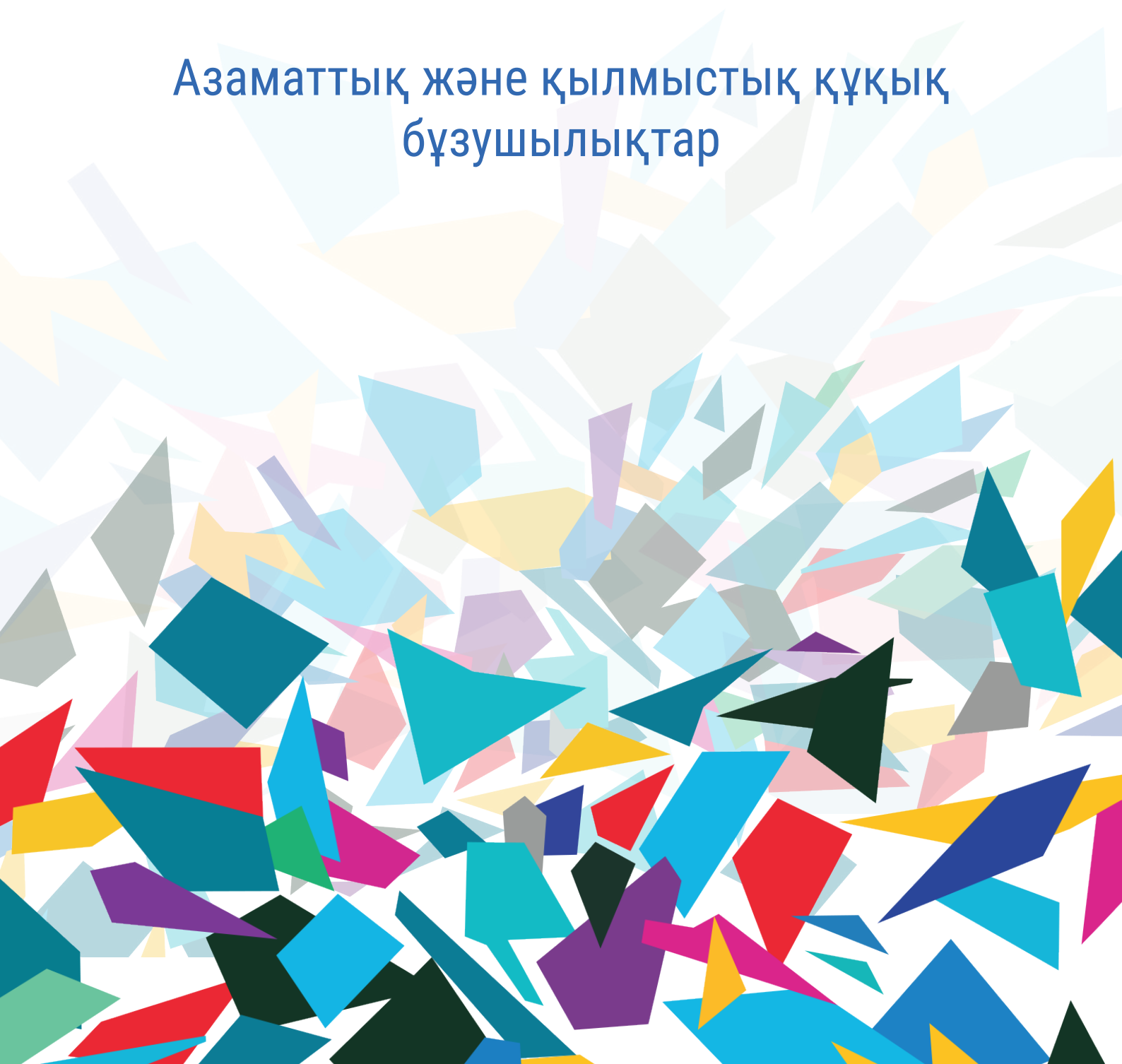

ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫҚ МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫ, 3-БӨЛІМ

Азаматтық және қылмыстық құқық
бұзушылықтар

Кітап: Интеллектуалдық меншік құқығы, 3-бөлім
Дәріс: Азаматтық және қылмыстық құқық бұзушылықтар
Дәріс авторы: Айгерім Құсайынқызы

Тиісті жағдайларда, сот тез арада сот ісін жүргізуге бұйрық береді, дегенмен, көптеген жағдайларда, құқық иесі олардың құқықтары бұзылғанын анықтаған уақыт пен мәселе қаралған уақыт арасында айтарлықтай кідіріс болады, сотта тыңдалады. Осы мерзім ішінде құқық иесінің мүдделеріне нұқсан келтірмеу үшін, аралық бұйрықтар қарастырылған, олар кейде «сұхбаттасушы», «алдын ала», «уақытша» немесе «қорғаныс» рельефі деп аталады әрі аралық нұсқаулық болып табылады.

Аралық жазаны қолдану туралы өтініштер, әдетте, кросс-сараптамадан өтпеген ант жазбаша дәлелдемелер негізінде шешіледі. Демек, трибуналдың уақытша шешімі мәселелер толығымен сотта қаралғаннан кейін нәтижеден өзгеше болуы мүмкін. Сондықтан сот уақытша жеңілдік бергенде, бұл тараптардың істің мән-жайына асығыс көзқарастан туындауы мүмкін салдарын мейлінше азайтуға мүмкіндік беретіні өте маңызды. Мұндай жағдайларда соттар шешім қабылдау кезіндегі жылдамдық пен дұрыстықтың қарама-қайшылықты талаптарын келісуі керек. Бір жағынан, аралық шешімнің дұрыстығын қамтамасыз ету үшін мәселелерді мүмкіндігінше толық зерттегісі келеді. Екінші жағынан, дәлелдемелер міндетті түрде жеткіліксіз болғандықтан, құқықтық мәселелерді елемей, алдын-ала теріс алдын-ала араласудың нәтижесінде болатын әділетсіздіктерді азайтуға көңіл бөлінеді.

Англия мен Уэльсте уақытша жаза қолдану туралы өтініштерге, әдетте, Американдық Цианамид пен Лицензиялық палатада, Лордтар палатасының этникалық ережеге сәйкес бағаланады. Жақында талаптар пропорционалдылық мәселелерін қосу үшін өзгертілді. Соңғы кездегі кейбір жағдайлар осы нұсқаулықтарды қатаң ұстанғысы келмегендігін және тестті еуропалық заңнама негізінде қайта қарау қажет пе деген сұрақтар туындағанын ескерген жөн. 1998 жылғы Адам құқықтары туралы акті сөз бостандығына қатысты жағдайларда қабылдануы қажет көзқарасты өзгертті.

Аралық нұсқаманы іздеген талапкердің алдында тұрған бірінші міндет - бұл тексерілетін күрделі мәселе бар деген шекті талапты орындау қажет. Басқаша айтқанда, егер дәлелдемелер талапкердің табысқа жетудің нақты перспективалары жоқ екендігі туралы куәлік берсе, сотта тұрақты нұсқама беру туралы талаптарында сот ыңғайлылықтың тепе-теңдігін де қарастырмайды. Лорд Диплоктың айтуынша, сыналуы керек күрделі мәселе бар-жоғын анықтаған кезде, сот іс-әрекеттің белгілі себептері анықталған-жатпағанын тексеруі керек. Бұл ретте ол сұхбаттасу сатысында анықталған фактілер бойынша міндетті түрде туындайтын заңдарды ескеруі керек. Алайда, соттар нақты немесе күрделі заңды сұрақтардың даулы мәселелерін шағын сот талқылауына шығармауы керек.

Талапкер бірнеше себептер бойынша қаралуы керек күрделі мәселе бар екенін көрсете алмауы мүмкін. Кейбір жағдайларда шағымданушы іс-әрекеттің нақты себебін көрсете алмауы мүмкін. Мысалы, егер қолданыстағы сот ісін оқып-үйрену іс-әрекеттің себептері жоқ деп болжаса, өтініш беруден бас тартылады. Сонымен қатар, егер талапкердің ісі шетелдік билік органдарына тәуелді болса, немесе қолданыстағы әрекетті жаңа жағдайға ауыстыруға болады. Ұстанымдары бойынша, сот бұл шекті деңгейге жетеді деген пікірге келуі мүмкін. Керісінше, қолданыстағы билік нақты түсініксіз болған жағдайда, сот әдетте дауды шешуден бас тартады және жағдайды қарастырылатын күрделі мәселе ретінде қарастырады.

Әдетте сот дәлелді істердің жоқтығын анықтайды, өйткені дәлелдемелер соншалықты нақты емес, сондықтан бұл істің сәтсіз аяқталатыны анық. Көптеген жағдайларда, атап айтқанда, сауда маркаларын шығарып тастау және сату кезінде сот шешім қабылдауға мүмкіндігі болады. Атауы немесе алудың айырмашылығы жоқ екендігі сияқты нақты мәселелер бойынша әділетті пікір, және бұрмалану бар немесе шатасып кету ықтималдығы бар. Қайта қалпына келтірілген адамның іс-әрекетті адал ниетпен жасай алатындығы маңызды емес, сондықтан уақытша аралық жеңілдік болмауы керек.

Егер залал қаржылық емес мүдделерге, мысалы, жеке өмірге немесе жеке беделге немесе іскерлік беделді жоғалтуға қатысты болса, онда талапкерге келтірілген шығынның орнын толтыруы екіталай. Нәтижесінде, қаржылық емес мүдделер жиі кездесетін құпиялылық немесе авторлық құқықтармен салыстырғанда, патенттік істерде уақытша жарияланымдар аз шығарылады. Сонымен қатар, егер талапкер роялти алуға лицензия алу әдеті болса, ықтимал залал тиісті түзету ретінде қарастырылуы мүмкін.

Тұтастай алғанда, мұның әсері сотталушының ісі неғұрлым аз болса, соғұрлым аралық жеңілдіктер берілу ықтималдығы жоғары болады. Кейбір жағдайларда сотталушыларға қатысты талап қоюшылардың пайдасыз болуына жол бермеу үшін соттар шешім қабылдады. Сотталушыға өздерінің құқықтарын бұзушылық әрекеттерін, тіпті егер олар өздерінің міндеттемелерін бере алмаса да, жалғастыруға мүмкіндік беретін бұйрықтар. Бұл бұйрықтарда сот жауапкерден роялти түріндегі шотқа төлем жасауды талап ету арқылы талапкердің құқықтарын қорғайды.

Талапкерге қатысты орынсыз теріс қылықтар туралы шешім қабылданған жағдайда соттар сотқа іс-әрекетті тоқтату кезеңінде келтірілген зиянның орнын толтыру үшін сотталушыға келтірілген зиянды

өтейтін келісім жасау мүмкін бе, жоқ па, соны қарастырады. Сот беріліп отырған кросс-міндеттемені мәжбүрлей алмайды, бірақ егер талап қоюшы бас тартса, ол өндірістен бас тарта алады⁵⁰. Егер кросс-мәміле қанағаттанарлық болса, онда әдетте нұсқама шығарылады. Әдетте, мәселе тек талапкердің деректерді төлеу мүмкіндігіне емес, зиянның жеткіліктілігіне байланысты. Мұның себебі, егер өзара іс-қимылдың сенімділігіне күмән туындаса, сот талапкерден қауіпсіздікті қамтамасыз етуді талап етуі мүмкін.

Уақытша ұйғарым беру туралы шешім қабылдаған кезде сот ыңғайлылықтың тепе-теңдігін қарастырады. Бұл фраза аздап ұнамсыз; ол іс жүзінде қандай да бір нұсқама берілген жағдайда (немесе жағдайға байланысты емес) ең аз әділетсіздікке ұшырайтындығын білдіреді. Зақымдардың жеткіліксіздігі, ыңғайлылық балансын қарастырудың бір бөлігі болып табылады. Алайда, зиян екі жаққа да жеткіліксіз болған жағдайда, әдеттегідей, соңғы қиындық - бұл әрекеттің себептері тараптарға ең аз азап әкелетінін көрсету әдісі.

Осыны ескеруге болатын факторлар ұзақ және әртүрлі. Олар нарыққа әсерін тигізбейді, оны қалпына келтіру мүмкін емес немесе зияткерлік меншік құқығы жақын арада бітеді. Керісінше, уақытша инстанцияны іздеудегі кідіріс, уақытша жауапкердің, атап айтқанда жауапкер қосымша әділетсіздікке ұшыраған жағдайда, шығарылуы мүмкін. Сол сияқты, сот ісін жедел қарау мүмкін болған жағдайда, бұл уақытша нұсқаулыққа балама болуы мүмкін. Егер жауапкер әдейі бұзушылық жасау қаупін төндірсе, онда бұл ыңғайлылықтың тепе-теңдігін нұсқаулықтың пайдасына келтіруі мүмкін. Инъекциялық көмек көрсету халықтың өмірін сақтайтын дәрі-дәрмекке қол жеткізуіне кедергі келтіретін болса, одан бас тартуға болады.

Атқару директивасы соттардың ұйғарымның пропорционалдылығын қарастыруына алып келді. Осылайша, ұйғарым берген кезде, бұзушылықты бұзушы мен патент иесінің, атап айтқанда патент иесінің мүдделері мен құқықтарын теңдестіру қажет. ЕО Жарғысының 17 (2) бабына сәйкес зияткерлік меншік құқығы және Адам құқықтары жөніндегі Еуропалық конвенцияның 1-бабына, 1-хаттамасына сәйкес меншік құқығы.

Көптеген жағдайларда бұзушы өнімдер басқа юрисдикциялардан шығады. Бұл жағдайларда талапкер құқық бұзушылықты оның қайнар көзіне жол бермеуге тырысуы мүмкін. Сонымен қатар, шағымданушы заң бұзушы мақалалар мен материалдарды импорт кезінде ұстауға тырысуы мүмкін. Ұлыбританияға әкелу кезінде зияткерлік меншік құқығын бұзатын мақалаларды тоқтатудың екі заңды тетігі бар. Олардың ішіндегі ең маңыздылары 2013 жылғы «Шекара шараларын реттеу» деп аталатын еуропалық рәсімдер болып табылады.

2016 жылы құны шамамен 672,899,102 еуроны құрайтын тауарлардың 77 705 ұсталуы болды, олардың негізгі бөлігі (72,2%) Қытайдан келді. Ең жиі тәркіленетін тауарлар темекі (24%) болды, бірақ 16% ойыншықтарға және 12% азық-түлік тауарларына арналған. Қазіргі уақытта шектеулі болып табылатын басқа процедуралар жиынтығы ұлттық заңнамаға негізделген.

Сот ісін қозғаудың кідіруі заңнамаға немесе әділ принциптерге сәйкес бұзушылыққа жол берілуіне әкелуі мүмкін. Көшіру құқығын, патентті немесе тауарлық белгіні бұзу туралы іс-әрекет заңсыз акт жасалғаннан кейін алты жыл ішінде басталуы керек.

Егер талапкер жауапкердің әрекеті заңға қайшы келмейтінін тікелей немесе жанама түрде білдірсе, бұдан кейін олар өз құқығын қорғаудан бас тартылады. Егер талапкер сотталушыға қарсы өздерінің құқықтары туралы білсе және жауапкер олардың істеп жатқан істерін істеуге құқылы деп қате ойласа, ал талапкер өз құқығын растамай тұрып, теріске шығарылған деп танылады.